

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ Β΄ ΚΥΚΛΟΥ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης
Ιστορία Γ, 82-82

Με τέτοιες ωμότητες προχώρησε ο εμφύλιος πόλεμος και φάνηκε ακόμα πιο άγριος, καθώς ήταν ο πρώτος στην Ελλάδα· αργότερα βέβαια όλος ο ελληνικός κόσμος, μπορεί να πει κανείς, αναστατώθηκε, καθώς εχθρότητες υπήρχαν σε κάθε τόπο ανάμεσα στους αρχηγούς των δημοκρατικών, που προσκαλούσαν για **υποστήριξη** τους Αθηναίους, και τους ολιγαρχικούς, που απευθύνονταν στους Λακεδαιμονίους. Και όσο ήταν ειρήνη, εκτός που δεν είχαν αφορμές, δεν ήταν κι έτοιμοι να ζητήσουν την επέμβασή τους, τώρα όμως που άρχισαν να πολεμούν μεταξύ τους και κάθε μια παράταξη είχε την υποστήριξη των συμμάχων της, κοίταζε πώς να κάνει κακό στους αντιπάλους και με το χτύπημα αυτό να τους προσεταιριστεί· έτσι χωρίς πια **προσχήματα** παρέχονταν οι ενισχύσεις σ' όσους ήθελαν να προκαλέσουν πολιτικές αναταραχές.

Κι από τον εμφύλιο σπαραγμό έπεσαν στις πόλεις πολλές και **δεινές** συμφορές που, όσο η φύση του ανθρώπου μένει η ίδια, έτσι συμβαίνουν και θα συμβαίνουν πάντα, άλλοτε πιο άγρια κι άλλοτε πιο ήπια, με διαφοροποιήσεις ως προς τις μορφές τους, ανάλογα δηλαδή με το πώς εκδηλώνονται κάθε φορά οι **μεταβολές** των συνθηκών. Γιατί τον καιρό της ειρήνης και σε καλές εποχές και οι πόλεις και τα άτομα σκέφτονται ορθότερα, αφού δεν παρασύρονται σε ακούσιες βιαιότητες· ενώ ο πόλεμος περιορίζοντας σιγά σιγά τις καθημερινές ανέσεις γίνεται δάσκαλος της βίας και τον

ψυχικό κόσμο των πολλών τον διαμορφώνει σύμφωνα με τις συνθήκες που τότε επικρατούν. Απλώνόταν λοιπόν ο εμφύλιος στις πόλεις και όσες για οποιαδήποτε αιτία είχαν αργήσει να μπουν σε τέτοιες αναταραχές, μαθαίνοντας το τι είχε συμβεί αλλού, πήγαιναν ακόμα μακρύτερα σε συλλήψεις νέων σχεδίων, σε επιθετικά τεχνάσματα όσο και ασυνήθιστες εκδικήσεις.

Επίσης την καθιερωμένη σημασία των λέξεων για τις ανθρώπινες πράξεις την άλλαξαν κατά πώς τους βόλευε. Έτσι το παράτολμο θάρρος το ονόμασαν παλικάριά από αγάπη στο σύντροφο, την προνοητική αναβλητικότητα εύσχημη δειλία, τη σωφροσύνη πρόσχημα ανανδρίας και τη συνετή αντιμετώπιση κάθε πράγματος νωθρότητα για το καθετί· την παράφορη ορμή την κατάλεξαν στις αντρικές ιδιότητες και το να κάνει κανείς σχέδια εναντίον του εχθρού παίρνοντας τα μέτρα του το θεωρούσαν εύλογη πρόφαση για να τα εγκαταλείψει. Κι αυτόν που έδειχνε φανερά την αγανάκτησή του τον είχαν για άνθρωπο της παντοτινής τους εμπιστοσύνης, ενώ αυτόν που τον παρατηρούσε για τη συμπεριφορά του, τον έβλεπαν ύποπτα. Κι αν κάποιος μηχανορραφούσε και τα κατάφερνε, τον χαρακτήριζαν έξυπνο, κι ακόμα πιο φοβερό στην έξυπνάδα, όποιον μπορούσε να υποπτευθεί τις επιβουλές των αντιπάλων· αντίθετα αν κανείς κοίταζε από πριν πώς να μη χρειαστεί να κάνει τίποτε απ' αυτά, τον θεωρούσαν διασπαστή της πολιτικής του παράταξης, καταπτοημένο από τους αντιπάλους.

Γενικά επαινούσαν και όποιον πρώτος έκανε το κακό προλαβαίνοντας αυτούς που σκόπευαν να κάνουν τέτοιες πράξεις και όποιον παρακινούσε στο κακό αυτούς που δεν τόχαν καθόλου στο νου τους. Κι ακόμα, η συγγένεια είχε καταντήσει δεσμός πιο ξένος από τον παραταξιακό, επειδή μέσα στην κομματική παράταξη ήταν κανείς πιο πρόθυμος να ριχτεί αδίστακτα στον κίνδυνο· γιατί τέτοιου είδους πολιτικοί συνασπισμοί δεν επιζητούσαν να ωφεληθούν σεβόμενοι τους κείμενους νόμους, αλλά ν' αποκτήσουν περισσότερα οφέλη παραβιάζοντάς τους. Και στερέωναν

τους δεσμούς πίστης μεταξύ τους όχι τόσο με το θείο νόμο όσο με τη συμμετοχή τους στην παράνομη δράση.

Τις ορθές προτάσεις των αντιπάλων για **συνδιαλλαγή** τις δέχονταν, για να προφυλαχτούν από τις αντιδράσεις τους, σε περίπτωση που είχαν οι αντίπαλοι την υπεροχή, και όχι από **γενναιοφροσύνη**. Και προτιμούσε κανείς να πάρει εκδίκηση για το κακό που του έκαναν, παρά να κοιτάξει από πριν να μη γίνει ο ίδιος θύμα. Κι αν καμιά φορά δίνονταν όρκοι συμφιλίωσης, για λίγο μόνο ίσχυαν, επειδή και τα δύο μέρη τους έδιναν μπροστά στο αδιέξοδο, μια και δεν είχαν πού αλλού να στηριχτούν· στην πρώτη όμως ευκαιρία, όποιος από τους αντιπάλους κατάφερε πριν απ' τον άλλο να βρει το θάρρος του, αν τον έβλεπε αφύλακτο, τον εκδικιόταν με μεγαλύτερη ικανοποίηση για την ευπιστία του στους όρκους, παρά αν έπαιρνε την εκδίκησή του ίσια κι αντρίκια και συνάμα υπολόγιζε την ασφάλειά του και το γεγονός ότι νικώντας με δόλο έγραφε στο ενεργητικό του ένα κατόρθωμα εξυπνάδας.

Οι περισσότεροι άνθρωποι προτιμούν να τους αποκαλούν επιτήδειους όταν είναι φαύλοι, παρά αφελείς όταν είναι τίμιοι: για το δεύτερο αισθάνονται ντροπή, ενώ για το πρώτο καμαρώνουν. Αιτία για όλα αυτά είναι η επιθυμία της εξουσίας που προέρχεται από την πλεονεξία και τη φιλοδοξία· κι απ' αυτά τα δύο πάλι απορρέει ο ζήλος των ανθρώπων όταν έχουν μπει σε εμφύλιο πόλεμο. Γιατί όσοι στις πόλεις γίνονταν αρχηγοί των δύο αντίπαλων παρατάξεων, χρησιμοποιώντας ωραία συνθήματα, προβάλλοντας την πολιτική ισότητα του λαού οι μεν και τη σύνεση της αριστοκρατίας οι άλλοι, παρόλο που με τα λόγια υπηρετούσαν τα κοινά, τα θεωρούσαν ως βραβείο που τους ανήκε. Κι επειδή ο αγώνας τους ήταν με κάθε τρόπο να **υπερισχύσει** ο ένας του άλλου, αποτόλμησαν πράξεις φοβερές κι εκτέλεσαν την εκδίκησή τους με ακόμα σκληρότερο τρόπο· και δεν την έδειχναν μέσα στα όρια του δίκαιου και του συμφέροντος της πόλης, αλλά την καθόριζαν σύμφωνα μ' αυτό που πίστευαν ότι κάθε φορά ικανοποιούσε την παράταξή τους· κι ήταν έτοιμοι είτε με άδικες καταδικαστικές αποφάσεις είτε με βίαιη κατάληψη

της εξουσίας να χορτάσουν τη φιλοδοξία της στιγμής. Το αποτέλεσμα ήταν καμία από τις δύο μερίδες να μην κάνει χρήση των άγραφων νόμων της **ευσέβειας**, αλλ' αντίθετα όσους τύχαινε να κάνουν κάτι το μισητό, τους επαινούσαν με εύσχημες δικαιολογίες. Όσο για τους πολίτες που βρίσκονταν στο μέσο των δύο παρατάξεων έπεφταν θύματα και των δύο, είτε γιατί δεν αγωνίζονταν με το μέρος τους, είτε από **φθόνο**, στη σκέψη ότι εκείνοι μπορούσαν να επιζήσουν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

1. Ο Θουκυδίδης χαρακτηρίζει τον πόλεμο «δάσκαλο της βίας». Να σχολιάσετε την άποψη αυτή του ιστορικού σε μια παράγραφο.

Μονάδες 10

2. Σε συνθήκες εμφυλίου πολέμου, κατά τον ιστορικό, οι ανθρώπινες σχέσεις μεταβάλλονται. Να αναφέρετε τρία παραδείγματα μέσα από το κείμενο.

Μονάδες 10

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1. Με ποιον τρόπο γίνεται η ανάπτυξη στις παρακάτω παραγράφους:
«Κι από τον εμφύλιο σπαραγμό ... ασυνήθιστες εκδικήσεις». «Οι περισσότεροι άνθρωποι ... μπορούσαν να επιζήσουν». Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

2. α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

υποστήριξη, δεινές, υπερισχύσει, μεταβολές, φθόνο.

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε μια δική σας πρόταση με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις (οι λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όποια πτώση και αριθμό θέλετε): **ευσέβειας, γενναιοφροσύνη, φιλοδοξία, προσχήματα, συνδιαλλαγή.**

Μονάδες 5

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

1. Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 20

2. Στο κείμενο αυτό ο Θουκυδίδης επισημαίνει τις καταστροφικές συνέπειες του πολέμου, ο οποίος αποτελεί θανάσιμη απειλή και στην εποχή μας. Ως μέλος μιας φιλειρηνικής οργάνωσης συμμετέχεις σε μια συζήτηση με θέμα την ειρήνη και τον πόλεμο. Στην ομιλία σου να αναφέρεις:

- Ποια είναι η σημασία της ειρήνης στο σύγχρονο κόσμο;
  - Με ποιους τρόπους οι λαοί μπορούν να αντιδράσουν στο ενδεχόμενο ενός πολέμου;
- (450 – 500 λέξεις συνολικά).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τις ερωτήσεις να μην τις αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.

Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.

3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλες τις ερωτήσεις**.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α'

1. Σύμφωνα με τον ιστορικό ο πόλεμος είναι «δάσκαλος της βίας». Πράγματι, ο πόλεμος πηγάζει από την επικράτηση των ενστίκτων του ανθρώπου σε βάρος της λογικής. Έτσι, κατευθύνεται σε πράξεις βίας και καταστροφής χωρίς να ελέγχει τον εαυτό του και προσπαθεί με κάθε τρόπο να επικρατήσει. Όλες οι δημιουργικές δυνάμεις, που χαρακτηρίζουν την ανθρώπινη φύση σε καιρό ειρήνης, περιορίζονται προσπαθώντας το άτομο να βρει τρόπους και μέσα για να εξοντώσει τους αντιπάλους του. Κυριαρχούν ανήθικες τάσεις και ο ψυχισμός του ατόμου θεριεύεται από το μίσος, το φθόνο και την εκδικητική μανία.

2. **1^ο παράδειγμα:** Η συγγένεια είχε καταντήσει δεσμός πιο ξένος απ' τον παραταξιακό, επειδή μέσα στην κομματική παράταξη ...κίνδυνο...Και στερέωναν ....παρόνυμη δράση (4^η παράγραφος)

2^ο παράδειγμα : Κι αυτόν που έδειχνε φανερά την αγανάκτηση τον είχαν για άνθρωπο ....τον έβλεπαν ύποπτα (3^η παράγραφος)

3^ο παράδειγμα : Κι αν κάποιος μηχανορραφούσε και τα κατάφερνε...αντιπάλους (3^η παράγραφος)

ΕΝΟΤΗΤΑ Β'

1. **«Κι απ' τον εμφύλιο .....εκδικήσεις».** Η ανάπτυξη της παραγράφου γίνεται με τη μέθοδο της αιτιολόγησης γιατί οι λεπτομέρειες της παραγράφου αιτιολογούν τη θεματική πρόταση. Συγκεκριμένα, οι λεπτομέρειες απαντούν στο γιατί ο εμφύλιος πόλεμος προκάλεσε στις πόλεις πολλές και δεινές συμφορές. Επιπλέον υπάρχει σύγκριση και αντίθεση στο σημείο όπου αντιπαραθέτει τον πόλεμο με την ειρήνη.

«Οι περισσότεροι άνθρωποι ....επιζήσουν » : Η ανάπτυξη της παραγράφου γίνεται με τη μέθοδο της αιτίας και του αποτελέσματος, γιατί στη θεματική πρόταση παρουσιάζεται η αλλαγή της ανθρώπινης φύσης και στην ανάπτυξη δίνονται οι αιτίες και τα' αποτελέσματα αυτής της αλλαγής.

- 2α. υποστήριξη :** βοήθεια
δεινές : φοβερές
υπερισχύσει : επικρατήσει
μεταβολές : αλλαγές
φθόνο : ζήλια, κακία

β. ευσέβειας : Οι ηλικιωμένοι συχνά επικρίνουν τους νέους γιατί θεωρούν πως οι πράξεις τους δεν χαρακτηρίζονται από ευσέβεια.

γενναιοφροσύνη : Η γενναιοφροσύνη είναι μία από τις βασικές ηθικές αρετές που έχουν πλήξει οι ρυθμοί της σύγχρονης ανταγωνιστικής κοινωνίας.

φιλοδοξία : Πολλοί πιστεύουν πως για να πετύχει ο άνθρωπος τους στόχους που θέτει στη ζωή του πρέπει να διακατέχεται από φιλοδοξία

προσχήματα : Πολύ συχνά οι άνθρωποι στις κοινωνικές τους σχέσεις κρατούν τα προσχήματα και προσπαθούν να είναι τυπικοί και ευγενικοί.

συνδιαλλαγή : Όλες οι προσπάθειες συνδιαλλαγής που έγιναν ανάμεσα στις αντίπαλες παρατάξεις απέτυχαν καθώς δεν υπήρχε πραγματικά η επιθυμία να λυθούν οι διαφορές τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'

1. Ο Θουκιδίδης στο παραπάνω απόσπασμα της Ιστορίας παρουσιάζει τις συνέπειες του Πελοποννησιακού πολέμου στον ελληνισμό.

Θεωρεί πως οι συμφορές που προκάλεσε ήταν αμέτρητες και τις αποδίδει στη φύση του ανθρώπου, που εφόσον δεν αλλάζει συμπεριφέρεται, όταν οι συνθήκες το ευνοούν, με τον ίδιο πάντα παράλογο τρόπο. Κυριαρχείται λοιπόν, από φθόνο και εκδικητική μανία και χρησιμοποιεί όλες τις ικανότητές του, για να βρει τρόπους εξόντωσης των αντιπάλων. Ως αποτέλεσμα, άλλαξε και το νόημα κάποιων λέξεων, ανατράπηκαν καθιερωμένες αξίες και αλλοιώθηκαν οι σχέσεις των ανθρώπων προκειμένου να εξυπηρετήσει ο καθένας τα συμφέροντά του. Αυτό που κυριάρχησε ήταν η πλεονεξία, η φιλοδοξία των αρχηγών και η δικαιολόγηση κάθε ανήθικης πράξης.

2. Αφού το επικοινωνιακό πλαίσιο το απαιτεί ξεκινάμε με προσφώνηση (πρόκειται για ομιλία)

Κυρίες και Κύριοι

Είναι γνωστό ότι η ιστορία της ανθρωπότητας σημαδεύτηκε από αναρίθμητους πολέμους, που μόνο δεινά προκάλεσαν. Πολλοί μάλιστα ισχυρίζονται πως ένας ακόμη πόλεμος θα ήταν καταστροφικός, αφού τα σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας είναι πιο αποτελεσματικά και άκρως πιο επικίνδυνα. Επειδή, λοιπόν, πολλά γεγονότα συνηγορούν σ' αυτή τη διαπίστωση θα ήταν σκόπιμο να τονίσουμε την αξία της ειρήνης και τα δημιουργικά της έργα σε αντίθεση με αυτά του πολέμου.

1ο ζητούμενο: Η σημασία της ειρήνης στο σύγχρονο κόσμο

- Διαμορφώνει το κατάλληλο κλίμα για την πρόοδο ατόμων και κοινωνιών
- Αποτελεί πηγή έμπνευσης και δημιουργίας για κάθε καλλιτεχνική δραστηριότητα
- Ενισχύει το πνεύμα της συλλογικότητας και της συνεργασίας
- Οδηγεί σε οικονομική άνθηση
- Εμπνέει σεβασμό στα μεγάλα ιδανικά και σε ηθικές αξίες, όπως η γενναιοφροσύνη, ο αλtruισμός, η δικαιοσύνη, η ανιδιοτέλεια, η εντιμότητα
- Ενισχύει τη δημοκρατία και οδηγεί στην κοινωνική αρμονία και την ομαλή συμβίωση
- Συμβάλλει στη σύσφιξη των διακρατικών σχέσεων και βοηθά στην επικράτηση της δικαιοσύνης στον κόσμο.
- Βοηθά στην επίλυση προβλημάτων που μπορεί να είναι και διεθνοποιημένα, όπως τα ναρκωτικά, η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και η βία.

2ο ζητούμενο : Με ποιους τρόπους οι λαοί μπορούν ν' αντιδράσουν στο ενδεχόμενο ενός πολέμου

- Ανάπτυξη ελεύθερης σκέψης και διαλόγου σχετικά με τα προβλήματα που μπορεί να ανακύπτουν ανάμεσα στα κράτη.
- Ανθρωπιστική παιδεία, μέσα απ' την οποία θα πάρουν τα κατάλληλα εφόδια προκειμένου να καταπνίξουν το ρατσισμό, τα στερεότυπα και τις εθνικιστικές τάσεις
- Κινητοποιήσεις σε διεθνές επίπεδο, έτσι ώστε να διατρανώσουν την ειλικρινή επιθυμία τους για την επικράτηση της ειρήνης
- Διαρκής ενημέρωση, γνώση και κριτική αντιμετώπιση των θεμάτων που ανακύπτουν κάθε φορά στο πολιτικό σκηνικό
- Συμμετοχή στα κοινά και κριτική αντιμετώπιση των πολιτικών και κοινωνικών θεμάτων
- Συνεργασία των φιλειρηνικών ομάδων μέσω της σύγχρονης τεχνογνωσίας, όπως το internet, προκειμένου να αφυπνίσουν τον κόσμο και να προκαλούν σε κινητοποιήσεις.

Η επικράτηση της ειρήνης αποτελεί επιτακτική ανάγκη και βασική προϋπόθεση για την επιβίωση και την πρόοδο της ανθρωπότητας.

Σας ευχαριστώ
που με ακούσατε